

[Bomholt.]

Punkt betyde et Tilbageskridt for Sønderjyllands Vedkommende. Den gamle Folkeret er imidlertid blevet brudt af Domspraksis i Løbet af det sidste Aarhundrede. Domstolene har udstrakt den enkelte Ejers Ejendomsret til den Linie, der dannes af dagligt Højvande. Den Del af Stranden, som ligger under Linien for dagligt Højvande, og som ved Ebbetid er tørlagt, tilhører fortsat Staten og er uden videre almen tilgængelig. Ved Strande med Flod og Ebbe er der Adgang for Offentligheden, ogsaa efter den nuværende beklippede Ret. Det er derimod uklart, hvorledes det forholder sig med Adgangen til den ubevoksede Strandbred i øvrigt. Det er muligt — det kan ikke helt afvises —, at den enkeltes Ejendomsret her fortsat er forbundet med en Begrænsning i Brugsretten, saadan at der er offentlig Færdselsret — det gælder i hvert Fald Stranden langs den jyske Vestkyst.

Det er beklageligt, at Domstolene har brudt den aarhundredgamle Ret til at opfatte Stranden som Fælled. Som et tragisk Eksempel paa Domstolenes Fremgangsmaade nævner jeg Retssagen i 1913, hvor Grundejerne i Kastrup kæmpede for at bevare deres Fællesret til Stranden, men blev afvist af Højesteret. Hele vort Matrikulsvæsen er nu bygget paa disse Domstolsafgørelser, og det er for saa vidt formaalsløst at diskutere den Side af Sagen. Een Ting kan vi imidlertid gøre: vi kan i Forlængelse af den gamle Naturfredningslov slaa fast, at der er noget, der hedder „den fri Strand“. Vi kan ikke for hele Landet naa frem til de Forhold, som er gældende i Sønderjylland, og som er de ideelle, men noget i den Retning kan vi naa, ved at Færdselsretten langs de danske Strande gøres almen. Det maa være Grundregelen, og saa maa der i øvrigt ydes de Dispensationer, som med Rimelighed kan kræves.

Jeg henleder ærede Medlemmers Opmærksomhed — der skal ogsaa være lidt Lyrik i Behandlingen af Naturfrednings-spørgsmaalet — paa Johannes V. Jensens skønne Ord: „Større end Amerikas Opdagelse er det at have opdaget et smukt Liv. En Dag i Naturen, ved Stranden, Lyset, Luften og Vandets Vederkvægelse, det er den ny Verden.“ Og saa tilføjer han med Smæld i Ordene: „Stranden er Landseje. Ingen Magt vil i Længden kunne afspærre en Befolkning fra Landets Kyster.“

En tilsvarende almindelig Regel kan ikke overføres til Søbredderne. Forholdene

er her saa komplicerede, at det er nødvendigt at se paa det enkelte Tilfælde. Visse mindre Søer er allerede saa godt som afspærret af Bebyggelser og Haveanlæg, men mange Steder er det endnu muligt uden Gene for nogen at aabne et Aandehul for den almene Befolkning. Det glæder mig overordentligt, at der er lagt Fredningsservitut f. Eks. paa Trækstien langs Gudenaalen, den milelange Vej fra Silkeborg til Tange Sø. Det er derved lykkedes at bevare Adgangen til et af de mægtigste Landskaber i vort Land. I Forvejen er der Stier langs Silkeborgsøerne, der sammen med Bakker og Skove faktisk danner en jysk Nationalpark. Her paa Sjælland vil Lyngby-Taarbæk Sogneraad og Københavns Kommune gennemføre en Sti langs Mølleaaen fra Lyngby til Strandmøllen, og andre Projekter er under Overvejelse. Der sker herved noget overordentlig værdifuldt.

I § 23 er der givet en Mulighed for at faa Vandet i Søer, Aaer og Fjorde holdt frit for Kloaksmuds o. lign. Jeg tænker, at Ferskvandsfiskeriforeningen vil støtte dette Forslag, der jo ogsaa har erhvervsmæssig Karakter, og det vil selvsagt blive til megen Glæde for det badende Publikum. Det Problem, der gør sig gældende ved Øresundskysten, kender vi mange andre Steder fra, og vi bør saa vidt muligt søge at løse det.

Den 100 Meters Byggelinie langs Stranden burde have været gennemført for 20 Aar siden. Det er ikke for sent endnu selv om en Gennemførelse nu nødvendigvis maa kombineres med et meget stort Antal Dispensationer. Der tænkes oprettet en særlig Strandfredningskommission, der faar til Opgave at behandle de Andragender, der indkommer vedrørende Dispensationer. De Huse, der er bygget, faar selvsagt Lov til at ligge, og i visse Tilfælde, hvor der inden Forslagets Fremsættelse paa Rigsdagen er sluttet Kontrakt om Bebyggelse, skal det være tilladt at bygge. Der kan desuden tænkes særlige Omstændigheder — disse særlige Omstændigheder omtales i Forslaget —, som der vil være at tage Hensyn til, og her tænker jeg mig, at man vil nævne de smaa Byggegrunde, som ikke har en Dybde af 100 m fra Strandkanten. Vi havde i Strandfredningskommissionen stillet Forslag om, at der praktisk taget skulde gives Dispensation for de bitte smaa Byggegrundes Vedkommende, og jeg gaar ud fra, at vi i Udvalget vil kunne finde en Form, der vil virke tilfredsstillende. Noget andet er, at der udstykkes alt for smaa Grunde ved flere af vore Kyster, 200—300 Kvadratmeter eller meget mindre, saaledes at Brandpoliti-